

mely minden viszonyt átrendez (*Hamu*). Itt a hatvanas évek Budapestjének hangulatait és helyszíneit kapjuk, nagyon szordínósan. Halvány pasztellek, diszkrét színhasználat, visszafogott ecsetkezelés.

Az időket és tereket szabadon kezelő jelenetkezés nem csak Marafkó legjobb írásainak sajátja. Kötet-szerző elv is egyben, hogy nem valamiféle lineáris hanyatlásfolyamat jellemzi a kötet egészét, bár halvány sugallatként életben tartja ennek lehetőségét az, hogy a kötetindító írás ideje az ötvenes évekre tehető (*Hangok, szögek*), míg a kötetzáró antiutópia (*Gubera*) ideje 2074. Az értékvesztés folyamata elsősorban az önmagukat hitelesítő, fentebb említett írásokon belül jelentkezik szervezőelvként; kevésbé érvényesül kívülről bevitt szándékként.

A kötet ugyan műfajilag novellagyűjteményként határozza meg magát, ennek ellenére műfajparódia, satíra (*Árpád eltűnése*), mese (*Ha madárka szől*), evangéliumi parafrázis (*Szó és lándzsa*) és irodalmi parafrázis is szerepel benne (*Szindbád, tubusból*). A szerző stílusérzékét dicséri, hogy minden műfajban megtalálja a kellően különböző hangot. E sokszínűség teljesen rendjénvaló, hiszen a fülszöveg szerint az utóbbi húsz év termését gyűjtötte egybe a szerkesztő, akitől máskor pontosabb munkát várunk, főként a jelző- és szóképhasználatot illetően.

A kötet írásai tehát nem egyenműek. A jövőre nézve elegendő, ha a szerző érvényesülni engedi önmagát, a már meglévő és működő marafkói hangot. Igazán nagy élmény volt olvasni e hang megszólalásait. Az sem biztos, hogy minden szerzőnek önálló történetfilozófiai alapvetéssel kell rendelkeznie (pl. kelet-közép-európai értelmiségi sors). Talán az is elég, ha „Önmagamat cipelem. Nekem kell eljutnom oda, ahova bárki eljut. Olyan egyszerű ez, mint a levél erezete.”

KUCSÁK ISTVÁN

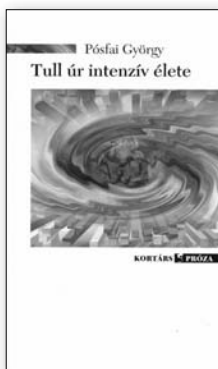
(*Anonymus Kiadó, Budapest, 2010, 210 oldal, 2200 Ft*)

PÓSFAI GYÖRGY: *Tull úr intenzív élete*

Tull úr intenzív élete. Jó cím. Sokat sejtető, személyes, impulzív, megragadó, eltalált. Ilyen és ehhez hasonló olvasói elvárásokkal vágtam neki Pósfai György novelláskötetének, amikor kezembe vettem a könyvet, és nem is kellett nagyot csalódnom.

A szerző – a hátsó borító önvallomása szerint – biológus, író, 1999-ben jelent meg első kötete *Friss Cipó-történetek* címmel, amire itt is találhatunk utalást, ugyanis az egyik fejezet a *Tull úr eredeti Cipó-történetei* címet viseli.

A szöveg részeiben és egészként is jól strukturált, ciklusokra osztott, gondos munka, ugyanakkor mégsem mondható homogénnek. A fejezetek címei jól irányítanak bennünket, segítenek az értelmezésben; mintegy keretet adnak, amire nekünk és a szövegeknek is szükségük van, hiszen a különböző részek között a kohéziós erőt leginkább Tull úr képviseli, aki maga sem egy homogén, egysíkú figura. Néha konkrét „fizikai valójában” is kettéosztódik (mint például a *Mindörökkön-örökké* című szövegben) néha „csak” személyiségében bomlik több részre, több alakra (lásd az *Elementünk vadászni* című novellát). Sok alakjával találkozunk tehát, és mivel az elbeszélésmódok elsősorban hozzá kötődnek, tőle függenek, ennek következtében többféle narrációval is szembesülünk. Ezeket azonban mégis egységbe foglalja a szövegek főszereplője és az igen sajátos előadásmód, melynek jellegzetességei többek között az élőbeszédszerűség, a humor, a természettudományos nyelvhasználat, tudás megcsillanása, az eredeti szóképzések. A narrátor legtöbbször maga Tull úr, aki bevezet bennünket saját világába, gondolkodásába, ráadásul ezt helyenként briliáns tömörséggel és szellemességgel.

A szövegben félreismerhetetlenül jelen van az abszurd, a groteszk, melyek a primer nyelvi megvalósulástól (mint például a *Lefordíthatatlan* című novella abszurd nyelvi képzései, melyek csak látszólag, bizonyos körben működnek) a biológiai abszurdon keresztül (lásd a *Mindörökkön-örökké* osztódás-jelenetét) egészen a kafkai abszurdig ívelnek. Utóbbira példa lehet *A felejtőművész*, amely már címében is utal *Az ébezőművész* című Kafka-szövegre.

Mindettől az összetettségtől, heterogenitástól, szellemességtől válik igazán izgalmassá és nagyon jól olvashatóvá, szórakoztatóvá ez a kötet. Ugyanakkor az ember nem tud szabadulni a gondolattól: lehetne ez sokkal jobb is. A novellák olvasása közben sokszor támadt az érzésem, hogy a kevesebb helyenként több lenne, hogy ez nekem túlságosan didaktikus, „túl van magyarázva”, hogy helyenként nem hozzáírni, hanem inkább húzni kellett volna a szövegből és jobban az olvasóra bízni az értelmezést, megadva neki ezzel a szövegben való elmélyülés lehetőségét, ami így néha meg-megdöccen, és ezáltal néha ki-zökkent a szövegvilágból.

Zavaró volt számomra az írások hirtelen elvágása, mint a már fen-

tebb említett *Mindörökkön-örökké* esetében is: a csúcspont, a tényleges kettéosztódás után ott a hirtelen csönd, az elhallgatás, amely hiátusként feltehetőleg nem pótolja a levezetés hiányát.

Mindazonáltal a szövegek működnek, sőt. Nagyon jól működnek, ráadásul rendkívül élvezetesek is. Oly könnyedséggel teremti meg a szerző Tull úr intenzív (és abszurd) életét, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni és eléggé méltatni.

TÓTH JÓZSEF

*(Kortárs Kiadó, Budapest, 2010,
192 oldal, 2000 Ft)*

KISS ANNA: ***Szélörvények vonulnak***

Trilógiájának záró kötetében Kiss Anna már megismert mitikus világába kalauzol bennünket, de tematikailag önálló síkra száll, az elmúlás fenyegető veszélyét tárja elénk. Nem idegen az epikai és lírai szálak állandó váltakozása, az emlékezőnek egységbe nem formálható gondolatfoszlányai és a daloló versszakokon át tartó újraneklézsei, ami a vallási áhítaton túl a szóbeliség több ezer éves szellemét idézi a verssorok közé. A többnyire népi eredetűnek tűnő, a szerző által teremtett kultúrát az egyes műveken végigvonuló folklorisztikus motívu-

mok (orsó, szövőfa, levendula, kender, kökénypálinka stb.) és a valóságtól elrugaszkodó mesei elemek (angyalok, szellemek, Samáel körtefája) különleges összjátéka varázsolja igazán mitikussá. A *Szélörvények vonulnak* című kötet észrevétlenül illeszkedik bele ebbe a nem mindennapi atmoszférába, mégis újat hordoz magában, egy korábban sem mellőzött probléma központi megvilágításával.

A lét alapvető kérdése, a változás, az élet és halál küzdelme a szél motívumának legkülönbözőbb képeiben, ciklusok törése nélkül vonul végig a közel kétszáz oldalas kötetben. A szél, a láthatatlan a szálló lúdpehely, a lebbenő gyolcs, a leváló pányva képeiben, a különböző természeti elemek (hópehely, felhő, fű), mindennapi tárgyak mozgása (feldőlt tej, könyvlapok) által a hangzáson túl vizuálisan válik érzékelhetővé. A természeti erő önmagán túllépve természetfeletti erőként működik a túlvilági lét határain: „égből egy árva lúdpehely, alá sem ér, az álom hintálja végül véle hull át életen, halálon”, „a múltók íme múltak, a múltók íme múltak szélén a szédületnek, alá a mélybe hullnak / [...] a múltók íme múltak, a múltók íme múltak szélén a szédületnek, szélörvények vonulnak”.

Az ontológiai témával szoros összefüggésben az állandó változás is fontos kérdéskör a dinamizmust sugalló, cselekvő címmel megjelölt